



АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

14.05.2020

м. Дніпро

№ 54/10-р/к

Справа № 54/3-19

Про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та накладення штрафу

Дніпропетровським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – територіальне відділення), за результатом розгляду заяви Дочірнього підприємства «Фрештекс–Україна» щодо дій **комунального підприємства «Кривбасводоканал»** (далі – КП «Кривбасводоканал») стосовно нарахування поза умовами договору плати за послуги з централізованого водовідведення з урахуванням обсягу стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення на суму 12 641,93 грн. за період з листопада 2016 по лютий 2018 розпочато розгляд справи № 54/3-19 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях КП «Кривбасводоканал».

За результатами розгляду справи № 54/3-19 такі дії КП «Кривбасводоканал» кваліфіковано як порушення, *передбачене пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначене частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.*

На порушника накладено штраф у розмірі 68000 грн.

Адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – адміністративна колегія) розглянувши подання від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у справі №54/3-19 Першого відділу досліджень і розслідувань Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України та матеріали справи №54/3-19, розпочатої розпорядженням адміністративної колегії від 12.03.2019 № 54/4-рп/к, за ознаками порушення **комунальним підприємством «Кривбасводоканал»** законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого *пунктом другим статті 50 та пунктом третім частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання та водовідведення, шляхом обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору,*

ВСТАНОВЛЕНО

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

(1) Територіальне відділення здійснило розгляд заяви Дочірнього підприємства «Фрештекс – Україна» (ідентифікаційний код юридичної особи 32411329, адреса: вул. Мелешкіна, 43В, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50098) від 16.03.2018 № 00000578 (вхід. територіального відділення від 21.03.2018 № 822/29/04-18) про порушення законодавства про захист економічної конкуренції **комунальним підприємством «Кривбасводоканал»** у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку в діях щодо нарахування поза умовами договору плати за послуги з централізованого водовідведення з урахуванням обсягу стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення на суму 12 641,93 грн. за період з листопада 2016 по лютий 2018 та усунення наслідків порушення.

(2) Розпорядженням адміністративної колегії територіального відділення від 12.03.2019 № 54/4-рп/к розпочато розгляд справи № 54/3-19 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

(3) Направлено копію розпорядження адміністративної колегії територіального відділення від 12.03.2019 № 54/4-рп/к з листом територіального відділення від 12.03.2019 №54-02/519 на адресу КП «Кривбасводоканал».

(4) Листом від 15.04.2020 № 54-02/876 на адресу Підприємства направлено копію подання від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у справі №54/3-19.

(5) Листом від 15.04.2020 № 54-02/857 на адресу Дочірнього підприємства «Фрештекс – Україна» направлено копію подання від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у справі №54/3-19.

(6) Листом від 23.04.2020 № 54-02/970 на адресу Підприємства направлено лист з інформацією про дату, час та місце розгляду справи №54/3-19.

(7) Листом від 23.04.2020 № 54-02/969 на адресу Дочірнього підприємства «Фрештекс – Україна» направлено лист з інформацією про дату, час та місце розгляду справи №54/3-19.

(8) Листом від 30.04.2020 № 00000874 Дочірнє підприємство «Фрештекс – Україна» повідомило про ознайомлення з поданням від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у справі №54/3-19.

(9) Листом від 05.05.2020 № 4025 Підприємством надано заперечення та пояснення на подання від 03.04.2020 №54-03/8п про попередні висновки у справі №54/3-19.

2. СТОРОНИ

2.1. Заявник

(10) Дочірнє підприємство «Фрештекс – Україна» (ідентифікаційний код юридичної особи 32411329, адреса: вул. Мелешкіна, 43В, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50098) (далі – ДП «Фрештекс – Україна», Заявник).

2.2. Відповідач

(11) Відповідачем у справі є комунальне підприємство «Кривбасводоканал» (далі – КП «Кривбасводоканал», Підприємство, Відповідач).

(12) КП «Кривбасводоканал», зареєстроване 08.02.2000, дата запису: 10.05.2005, номер запису 12271200000002590, здійснює діяльність на підставі Статуту.

(13) Місцезнаходження юридичної особи: 50027, м. Кривий Ріг, вул. Єсеніна, 6-А.

(14) Ідентифікаційний код – 03341316.

(15) Організаційно-правова форма – комунальне підприємство.

(16) Основний вид економічної діяльності (код КВЕД 36.00) – збір, очищення та постачання води; окрім основного, видами господарської діяльності Підприємства, зокрема (код КВЕД 37.00) є каналізація, відведення й очищення стічних вод.

(17) КП «Кривбасводоканал» є юридичною особою, здійснює господарську діяльність, в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

(18) Основними напрямками діяльності Підприємства є забезпечення потреб населення та інших споживачів послугами водопостачання та водовідведення.

(19) Відповідно до постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 25.03.2016 №487, ліцензія АГ № 500072 на право провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, видана КП «Кривбасводоканал», підлягає переоформленню на безстрокову.

(20) Діяльність з надання послуг централізованого постачання холодної води та водовідведення Підприємство здійснює в межах діючих мереж, розташованих на території м. Кривий Ріг, що знаходяться на його обслуговуванні.

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

(21) Дослідження ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, на якому здійснює діяльність КП «Кривбасводоканал», проведено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 за № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика).

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

(22) У відповідності до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

(23) Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Кривбасводоканал».

(24) Конкретним товаром, який продається КП «Кривбасводоканал», є послуга з централізованого постачання холодної води та водовідведення.

(25) Статтею 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (в редакції цього Закону від 26.11.2016 № 2918-III, що діяла на момент вчинення дій до редакції цього Закону від 18.05.2017) визначено, зокрема:

централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води;

централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення комунальних та інших стічних вод за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, трубопроводів, пов'язаних єдиним технологічним процесом.

(26) Статтею 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (в редакції цього Закону від 18.05.2017 № 2918-III, що діяла на момент вчинення дій) визначено, зокрема:

централізоване питне водопостачання – господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води;

централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення;

система централізованого водовідведення – сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом;

підприємство питного водопостачання – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, забезпечує населення питною водою за допомогою пунктів розливу (в тому числі пересувних), застосування установок (пристроїв) підготовки питної води та/або виробництво фасованої питної води;

підприємство централізованого водовідведення – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів/систем централізованого водовідведення;

споживач питної води – юридична або фізична особа, яка використовує питну воду для забезпечення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монополльне (домінуюче) становище

Перелік товарів, щодо яких має визначатися монополльне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

(27) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» товар – будь-який предмет господарського обороту, в т. ч. продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.

(28) У відповідності до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монополльне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(29) **Товаром**, щодо якого визначається монополльне (домінуюче) становище КП «Кривбасводоканал», є **послуга з централізованого постачання холодної води та водовідведення**.

(30) При цьому, визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару здійснюється, виходячи з подібності, зокрема, таких факторів, як функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики, умови споживання, що визначаються специфічністю розміщення, монтажу, ціни.

(31) Послуга з централізованого постачання холодної води та водовідведення є товаром, оскільки є предметом господарського обороту у період вчинення дій, зокрема протягом 2016-2019 та поточного періоду 2020.

Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

(32) Пункт 4.4 Методики визначає, що перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(33) Значущими обсягами продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп) визначаються обсяги, які, як правило, перевищують 5 відсотків відомих обсягів товарів (товарних груп), що мають ознаки однакових (подібних, аналогічних), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.

(34) Продавцями послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення є суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких спрямована на задоволення потреб споживача: у забезпеченні питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води, та у відведенні і очищенні комунальних та інших стічних вод за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, трубопроводів, пов'язаних єдиним технологічним процесом.

(35) КП «Кривбасводоканал» протягом 2016-2019 та поточного періоду 2020 є продавцем послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, оскільки здійснює зазначену господарську діяльність за допомогою комплексу відповідних об'єктів, споруд, мереж тощо, пов'язаних єдиним відповідним технологічним процесом.

(36) Споживачами послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення є фізичні та юридичні особи, які отримують зазначені послуги.

(37) Споживачами послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення протягом 2016-2019 та поточного періоду 2020 є мешканці міста Кривий Ріг, бюджетні установи та інші суб'єкти господарювання тощо, яким згідно укладених договорів

Підприємство надає послуги централізованого постачання холодної води та водовідведення в межах діючих мереж, що знаходяться на його обслуговуванні.

Умови споживання та умови реалізації послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, ціна послуг

(38) Відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого постачання холодної і водовідведення, регулюють Правила надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630.

(39) Порядок користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення населених пунктів України визначено Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190 (далі – Правила користування, Правила № 190).

(40) Ці Правила є обов'язковими для всіх юридичних осіб незалежно від форм власності і підпорядкування та фізичних осіб-підприємців, що мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи водопостачання та водовідведення, які безпосередньо приєднані до систем централізованого комунального водопостачання та водовідведення і з якими виробником укладено договір на отримання питної води, скидання стічних вод (пункт 1.1 Правил користування).

(41) Умови споживання та умови реалізації послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення протягом вказаного періоду визначені у договорах про надання цих послуг, укладених Підприємством зі споживачами.

(42) Ціна послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення визначалась Відповідачем протягом даного періоду з урахуванням обсягів реалізації послуг та тарифів на ці послуги, що встановлювалися постановами НКРЕКП,

3.3. Визначення товарних меж ринку

(43) У відповідності до пунктів 5.1 - 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(44) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

- a. подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
- b. подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
- c. наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
- d. відсутність суттєвої різниці в цінах;
- e. взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

(45) Послуга з централізованого постачання холодної води та водовідведення за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не має товарів-замінників. Про вказане також свідчать положення Закону України «Про природні монополії».

(46) Таким чином, **товарними межами ринку визначена товарна група – послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення.**

3.4. Визначення географічних меж ринку

(47) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним. При цьому слід звернути увагу на те, що при остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринку визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.

(48) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку централізованого постачання холодної води та водовідведення є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначених послуг є приєднання внутрішньобудинкових мереж водопостачання та водовідведення споживачів до водопровідних та каналізаційних мереж КП «Кривбасводоканал». За межами мереж КП «Кривбасводоканал» користування послугами Підприємства є неможливим.

(49) Разом з тим, територіальні межі ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення є чітко визначеними договорами, укладеними з покупцями (споживачами, користувачами), та фактично обмежуються і співпадають з межами розташування точки розподілу (розмежування балансової та експлуатаційної належності), в яких здійснюється передача послуг від виробника до споживача.

(50) Отже, **територіальні (географічні) межі ринку послуг централізованого постачання холодної води та водовідведення визначені межами території м. Кривий Ріг, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в оперативному управлінні Підприємства.**

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

(51) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

(52) Згідно статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»:

- ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція;
- попит - певна кількість товару, яку споживачі готові або/та в змозі купити за певну ціну у межах певної території протягом певного періоду;
- пропозиція - певна кількість товару, яку суб'єкт господарювання виробляє (або може виробити) і пропонує (або може пропонувати) для реалізації на ринку, чи реалізує (або може реалізувати) на ринку за запропонованою ціною у межах певної території протягом певного періоду.

(53) За результатами проведеного аналізу умов договорів, які були укладені КП «Кривбасводоканал» зі споживачами послуг, у тому числі з Заявником, встановлено, що такі договори укладаються на рік, та вважаються продовженими на рік, якщо за місяць до закінчення його строку однією із сторін не буде письмово заявлено про розірвання або необхідність перегляду.

(54) З урахуванням вказаних законодавчих норм, та враховуючи інформацію, отриману в ході розгляду справи, з'ясовано, що Підприємство реалізовувало товар на ринку за запропонованою ціною у межах певної території (реалізовувало послуги, нараховуючи плату за послуги з централізованого водовідведення з урахуванням обсягу стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення у межах міста Кривий Ріг), зокрема протягом 2016-2019 та поточного періоду 2020.

(55) Таким чином, часові межі ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення визначено 2016-2019 та поточний період 2020.

3.6. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

(56) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку

товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(57) Згідно до Методики бар'єри вступу на ринок - це обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

(58) Ринок централізованого водопостачання та водовідведення характеризується наявністю організаційних та адміністративних бар'єрів, як то отримання ліцензій на здійснення господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення передача інфраструктури у вигляді цілісного майнового комплексу в оперативне управління Підприємства.

(59) Окрім того, статтею 113 Земельного кодексу України встановлено, що зони санітарної охорони створюються навколо об'єктів, де є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні та водоочисні споруди, водоводи, об'єкти оздоровчого призначення та інші, для їх санітарно-епідеміологічної захищеності. У межах зон санітарної охорони забороняється діяльність, яка може призвести до завдання шкоди підземним та відкритим джерелам водопостачання, водозабірним і водоочисним спорудам, водоводам, об'єктам оздоровчого призначення, навколо яких вони створені.

(60) Відповідно до вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» створення та розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, в тому числі нове будівництво або реконструкція існуючих інженерних, транспортних споруд і комунікацій може здійснюватися лише у відповідності до вимог містобудівної документації, в тому числі генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій і детальних планів території, затверджених відповідними сільськими, селищними, міськими радами чи районними державними адміністраціями, якими на стадії планування (проектування) населених пунктів розрахунковим способом, залежно від кількості населення, інтенсивності руху транспорту і пішоходів, складу елементів, які розміщуються в межах поперечного профілю (проїзні частини, технічні смуги для прокладання підземних комунікацій, тротуари, зелені насадження, охоронні зони тощо), з урахуванням санітарно-гігієнічних вимог та інших нормативних документів, визначається ширина вулиць і доріг, що ускладнює будівництво додаткових нових (паралельних) водопровідних та каналізаційних мереж до вже існуючих.

(61) Отже, для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення в зазначених територіальних (географічних) межах також існують фактори організаційного характеру, пов'язані з технологічними особливостями надання послуги, а саме необхідність будівництва нових мереж централізованого водопостачання та водовідведення та неможливість зазначеного будівництва у межах території, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в оперативному управлінні Підприємства.

(62) Окрім того, споживачі послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, об'єкти яких розташовані на території міста Кривий Ріг, не мають можливості отримувати послугу з централізованого постачання холодної води та водовідведення від іншого суб'єкта господарювання.

3.7. Визначення потенційних конкурентів

(63) Відповідно до Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

(64) Централізоване водопостачання та водовідведення, згідно із статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії. Відповідно до статті 1 цього Закону конкуренція на зазначеному ринку відсутня, що вказує на відсутність реальних та потенційних конкурентів.

(65) Враховуючи існування бар'єрів вступу на досліджуваний ринок, та те, що КП «Кривбасводоканал» здійснює свою діяльність на ринку природної монополії, вказує на відсутність реальних та потенційних конкурентів.

3.8. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

(66) В ході розгляду справи, окрім КП «Кривбасводоканал», не встановлено інших суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з надання послуг централізованого постачання холодної води та водовідведення юридичним та фізичним особам у період 2016-2019 та поточного періоду 2020 у межах території міста Кривий Ріг, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в оперативному управлінні Підприємства.

(67) Таким чином, оскільки КП «Кривбасводоканал» є єдиним виробником (постачальником) послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, то **частка КП «Кривбасводоканал» на ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення** юридичним та фізичним особам у зазначених часових та територіальних межах становить **100%**.

3.9. Установлення монопольного (домінуючого) становища

(68) В межах досліджуваного ринку не встановлено конкурентів КП «Кривбасводоканал».

(69) Інших суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність з надання послуг централізованого постачання холодної води та водовідведення або мали технічну можливість надавати зазначені послуги юридичним та фізичним особам у межах території міста Кривий Ріг, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в оперативному управлінні Підприємства, в ході розгляду справи не встановлено.

(70) Так, не встановлено суб'єктів господарювання, які б надавали взаємозамінні послуги досліджуваній послугі, а будівництво, наприклад, власної свердловини, власними силами не є товаром.

(71) В ході розгляду справи Підприємством не надано доказів про фактичну діяльність конкурентів на досліджуваній території протягом 2016-2019 та поточного періоду 2020.

(72) Відтак, КП «Кривбасводоканал» у межах території міста Кривий Ріг, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в оперативному управлінні Підприємства, є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення.

(73) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:

(а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;

(б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(74) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, чи ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).

(75) Так, з урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Кривбасводоканал», який є єдиним виробником (постачальником) послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, диктувати свої умови при продажу товару є ознакою ринкової влади.

(76) Враховуючи викладене, КП «Кривбасводоканал» у період **2016-2019 та поточного 2020** займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення в межах території м.

Кривий Ріг, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в оперативному управлінні Підприємства, як таке, що не мало жодного конкурента.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

Обставини справи

(77) ДП «Фрештекс – Україна» звернулося до територіального відділення з заявою про порушення КП «Кривбасводоканал» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку в діях щодо нарахування поза умовами договору плати за послуги з централізованого водовідведення з урахуванням обсягу стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення на суму 12 641,93 грн. за період з листопада 2016 по лютий 2018 та усунення наслідків порушення.

(78) В ході розгляду заяви та справи проаналізовано обставини, якими Заявник обґрунтовує свої вимоги.

(79) КП «Кривбасводоканал» надає ДП «Фрештекс – Україна» послуги з централізованого постачання холодної води і водовідведення на підставі договору від 11.01.2016 № 47 про надання послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення, укладеного КП «Кривбасводоканал» з ДП «Фрештекс – Україна» (далі – Договір № 47).

(80) Оплата за послуги, надані на підставі Договору № 47 здійснювалась відповідно до рахунків Підприємства, в яких зазначено розрахунковий період, Договір № 47 та наведено кінцевий розрахунок за послуги водопостачання та водовідведення згідно вимірів і норм, що містить три показники, наприклад рахунок за листопад 2016: вода – у кількості [інформація з обмеженим доступом] м³, стоки – у кількості [інформація з обмеженим доступом] м³, стоки – у кількості [інформація з обмеженим доступом] м³.

(81) Як вбачається з наведеного у наданих рахунках, до оплати передбачено стоки у кількості, що дорівнює кількості води та у додатковій кількості.

(82) Всього за період з листопада 2016 по лютий 2018 Підприємством нараховано Заявнику за стоки у додатковій кількості (окрім кількості, що дорівнює кількості води) до оплати 12 641,93 грн., у тому числі:

- листопад 2016 – [інформація з обмеженим доступом];
- грудень 2016 – [інформація з обмеженим доступом];
- січень 2017 – [інформація з обмеженим доступом];
- лютий 2017 – [інформація з обмеженим доступом];
- березень 2017 – [інформація з обмеженим доступом];
- квітень 2017 – [інформація з обмеженим доступом];
- травень 2017 – [інформація з обмеженим доступом];
- з червня 2017 по лютий 2018 – [інформація з обмеженим доступом].

(83) На питання у вимозі територіального відділення від 04.06.2018 № 54-02/34 про повний перелік джерел водопостачання, знаходження яких враховувалося Підприємством при визначенні розміру місячного обсягу споживання послуг з централізованого водовідведення (кількість стічних вод) суб'єктам господарювання м. Кривого Рогу, у тому числі Заявнику, протягом 2016 – 2017 та поточного періоду 2018, КП «Кривбасводоканал» листом від 26.04.2018 № 3457 повідомив, зокрема, що стічна вода – вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також відведена із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок атмосферних опадів.

(84) КП «Кривбасводоканал» листом від 26.04.2018 № 3457 повідомив, зокрема, що надає послуги Заявнику на підставі договору про надання послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення, нараховуючи плату за послуги з централізованого водовідведення з урахуванням обсягу стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення, посилаючись на нормативно-правовий акт у житлово-комунальній сфері, який втратив чинність (Правила користування системами

комунального водопостачання та водовідведення в містах і селищах України, затверджені наказом Державного Комітету України по житлово-комунальному господарству 01.07.1994 № 65, втрата чинності від 18.10.2008).

(85) Окрім того, листом від 26.04.2018 № 3457 КП «Кривбасводоканал» повідомив, що за умов відсутності у Заявника вузла обліку стічних вод, які Заявник скидає у комунальну каналізаційну мережу міста Кривого Рогу, Підприємство здійснює розрахунок кількості скинутих вод у відповідності до пункту 3.14 Правил користування, яким передбачено, що у разі відсутності у споживача засобів обліку на каналізаційних випусках, кількість стічних вод визначається за кількістю води, що надходить з мереж централізованого водопостачання та з інших джерел.

(86) При цьому, Правилами користування **не визначено вичерпного переліку інших джерел, з яких надходять води, кількість яких підлягає включенню до обсягу спожитих послуг з централізованого водовідведення, на які здійснюються нарахування виробником у разі відсутності у споживача засобів обліку на каналізаційних випусках.**

(87) Також, КП «Кривбасводоканал» зазначено, що пунктом 5.29 Правил користування визначено перелік способів визначення кількості стічних вод, що скидаються споживачем до систем централізованого водовідведення м. Кривого Рогу при відсутності засобів обліку, а право вибору такого методу закріплено за виробником – КП «Кривбасводоканал».

(88) На питання, наведене у вимозі територіального відділення від 05.08.2019 № 54-02/1620: *повний перелік джерел водопостачання, надходження яких враховувалося Підприємством при визначенні розміру місячного обсягу споживання послуг з централізованого водовідведення (кількість стічних вод) суб'єктами господарювання міста Кривого Рогу, зокрема ДП «Фрештекс – Україна», протягом 2018 та поточного періоду 2019 та пояснення з посиланням на нормативно-правові акти щодо підстав для включення до обсягів споживання певного переліку джерел водопостачання*, листом від 23.08.2019 № 8983 Підприємство повідомило (**початок цитати**):

«Згідно до норм чинного законодавства України, зокрема статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», водовідведення – це діяльність із збирання, транспортування та очищення стічних вод за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення та/або очищення стічних вод.

Визначення терміну «вода стічна» міститься в ст. 1 Водного кодексу України, відповідно до якої вода стічна – це вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також, відведена із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок випадання атмосферних опадів.

В Правилах приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 року № 316 (п.3 цих Правил) стічна вода – вода, що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності (крім шахтної, кар'єрної і дренажної води), а також, відведена із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок випадання атмосферних опадів.

Джерелами водопостачання при визначенні розміру місячного обсягу споживання послуг з централізованого водовідведення ДП «Фрештекс – Україна» є обсяги водопостачання через централізовані мережі КП «Кривбасводоканал», що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності, а також в процесі відведення із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок атмосферних опадів.

При нарахуванні плати за надані послуги з водовідведення стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів КП «Кривбасводоканал» керується протягом 2018 та у поточному 2019 роках Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 №190 та умовами Договору № 47 від 11.01.2016 року про надання послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення.

З 02 лютого 2018 року по теперішній час Правилами приймання стічних вод до систем централізованого водовідведення, затвердженими наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017р. №316, умовами Договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення, а також п. 3.14 Правил № 190, в частині визначення кількості води, що надійшла з інших джерел (стоки, що утворюються внаслідок випадання атмосферних опадів), яка розраховується у відповідності з п.п. 4-10-4.13 Правил № 190 за відповідними формулами.» *(кінець цитати)*.

(89) **Наведене вище пояснення Відповідача не доводить об'єктивних підстав для включення обсягу стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів до розміру місячного обсягу споживання послуг з централізованого водовідведення ДП «Фрештекс – Україна» в якості джерела водопостачання з огляду на наступне.**

(90) Пунктом 5.29 Правил користування визначено: *у разі відсутності засобів обліку стічних вод їх облік здійснюється такими методами:*

- 1) *за допомогою засобів обліку на водозаборах;*
- 2) *за паспортною продуктивністю насосів на водозаборах;*
- 3) *за паспортним дебітом усіх свердловин та проектною потужністю поверхневого водозабору;*
- 4) *на підставі витрат води на технологічні потреби;*
- 5) *на підставі замірів кількості стічних вод, що надходять до мереж водовідведення.*

Метод визначення кількості стічних вод встановлюється виробниками.

Якщо кількість стічних вод визначається одним із методів, зазначених у цьому пункті Правил, що зафіксовано договором або двостороннім актом між виробником та споживачем на обумовлений термін, то споживач протягом цього терміну може не надавати виробнику таких даних.

(91) Проаналізовано Договір № 47 та **не встановлено у змісті даного договору або у двосторонньому акті між виробником та споживачем обумовлення методу визначення кількості стічних вод, визначеного переліком пункту 5.29 Правил користування.**

(92) Договір № 47 не містить змісту, наведеного Відповідачем в поясненнях у листі від 23.08.2019 № 8983, що джерелами водопостачання при визначенні розміру місячного обсягу споживання послуг з централізованого водовідведення ДП «Фрештекс – Україна» є обсяги водопостачання через централізовані мережі КП «Кривбасводоканал», що утворилася в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності, а також в процесі відведення із забудованої території, на якій вона утворилася внаслідок атмосферних опадів.

(93) На відміну від зазначеного, Договором № 47 передбачено (*початок цитати*):
«10.20. В окремих випадках (незначні витрати води, недоцільність установки лічильника, тощо) розрахунок витрат води «Споживача», що не має засобів обліку, за розрахунковий період за попереднім погодженням з «Виробником» може здійснюватися за нормативами водопостачання.

10.21. Об'єм послуг з централізованого водовідведення визначається за кількістю води, що надходить з комунального водопроводу та інших джерел водопостачання, згідно з показниками засобів обліку, а при їх відсутності за нормами водоспоживання.» *(кінець цитати)*.

(94) **Наведені Відповідачем посилання на норми чинного законодавства України не містять інформацію, що стоки, які утворюються внаслідок випадання атмосферних опадів, є джерелом водопостачання, в той час, як Договором № 47 передбачено врахування норм водоспоживання щодо джерел водопостачання.**

(95) Міністерство розвитку громад та територій (Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України) (далі - Мінрегіон) входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної житлової

політики і політики у сфері будівництва, архітектури, містобудування та житлово-комунального господарства.

(96) Відповідно до покладених завдань Мінрегіон затверджує, зокрема порядки, норми і правила у сфері житлово-комунального господарства, житлової політики; інформує та надає роз'яснення щодо здійснення державної політики у відповідних сферах.

(97) Для здійснення об'єктивного та всебічного аналізу наведених у заяві обставин, територіальним відділенням через Антимонопольний комітет України отримано інформацію від Мінрегіону згідно поставлених нижче питань:

- якими нормативно-правовими актами у житлово-комунальній сфері визначено перелік інших джерел, з яких надходять води, кількість яких підлягає включенню до обсягу спожитих послуг з централізованого водовідведення, на які здійснюються нарахування виробником у разі відсутності у споживача засобів обліку на каналізаційних випусках?

- які саме джерела водопостачання (води) віднесено до інших джерел, на які є посилання у пункті 3.14 Правил користування?

- чи віднесено стічні води, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення, до інших джерел, на які є посилання у пункті 3.14 Правил користування? Якщо так, то якими саме нормативно-правовими актами у житлово-комунальній сфері?

(98) Мінрегіон листом від 18.07.2018 № 7/9-7284 повідомив наступне (**початок цитати**):

«Поняття «інших джерел» нормативно-правовими актами у сфері житлово-комунального господарства не визначено.

Для вимог пункту 3.14 Правил користування таке визначення не є необхідним. Визначальним є не тип джерела, з якого споживач бере воду додатково до обсягів питної води з системи централізованого водопостачання, а обрахунок води, яка отримана споживачем з різних джерел та після використання скидається ним у систему централізованого водовідведення в якості стічних вод.

«Іншим джерелом» може бути, наприклад, власна свердловина, вода власного водозабору з природного або штучного водоймища тощо.

Атмосферні опади не є «іншим джерелом» утворення стічних вод у розумінні вимог пункту 3.14 Правил користування.» (кінець цитати).

(99) Предметом Договору № 47 передбачено, що: «Виробник» зобов'язується своєчасно надавати «Споживачеві» відповідної якості послуги з централізованого постачання холодної води і водовідведення, а «Споживач» зобов'язується своєчасно оплачувати надані послуги за встановленими тарифами у строки і на умовах, що передбачені Договором.

(100) Окрім того, предметом даного договору визначено загальний обсяг послуг з централізованого постачання холодної води; загальний обсяг послуг з централізованого водовідведення.

(101) Також, предметом даного договору обумовлено визначення орієнтовного обсягу послуг та можливість зменшення (збільшення) обсягу за заявкою споживача.

(102) При цьому, Договором № 47 не передбачено оплату обсягів стічних вод, що утворилися від атмосферних опадів та сніготанення.

(103) Як вбачається з наведеного вище, зміст пункту 10.20 Договору № 47 обумовлює можливість розрахунків за нормативами водопостачання тільки за умови попереднього погодження з КП «Кривбасводоканал», а пункт 10.21 даного договору обумовлює визначення **обсягу послуг з централізованого водовідведення** за кількістю води, що надходить з комунального водопроводу та інших джерел водопостачання, як у випадку наявності лічильників так і у випадку їх відсутності.

(104) Проте, звертаючи увагу на пункт 3.14 Правил користування, кількість стічних вод визначається за кількістю води, що надходить з мереж централізованого водопостачання та з інших джерел у разі відсутності у споживача засобів обліку на каналізаційних випусках.

(105) Як вбачається з наведеного вище, зміст Договору № 47 (пункт 10.20) не містить основну умову для врахування обсягів з інших джерел – відсутність засобів

обліку саме на каналізаційних випусках у споживача, визначену пунктом 3.14 Правил користування.

(106) При цьому, атмосферні опади не є «іншим джерелом» водопостачання, утворення стічних вод у розумінні вимог пункту 3.14 Правил користування, отже у даному випадку, не визначено умовами **Договору № 47** оплати за стічні води, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення.

(107) На відміну від ґрунтовних пояснень змісту договору щодо джерел водопостачання, Відповідачем наведено пояснення з норм чинного законодавства про стічні води, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та є відведеними із забудованої території за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення.

(108) Водночас, Відповідачем не доведено, що нарахування Заявнику додаткових обсягів послуг з централізованого водовідведення, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення, здійснено на підставі **Договору № 47**.

(109) Мінрегіон листом від 18.07.2018 № 7/9-7284 повідомив, що з метою впорядкування взаємовідносин у сфері водовідведення **Мінрегіоном** планується розробити порядок розрахунку об'ємів поверхневих стічних вод, які неорганізовано надходять до систем централізованого водовідведення.

(110) Отже, на момент вчинення Відповідачем дій не існує порядку розрахунку об'ємів стічних вод, які неорганізовано надходять до систем централізованого водовідведення, а іншого способу відведення, ніж централізоване водовідведення, **Договором № 47** не визначено.

(111) Таким чином, Заявнику нараховано додаткові обсяги послуг з централізованого водовідведення з включенням обсягів атмосферних опадів та сніготанення, що не визначено умовами **Договору № 47**, яким не передбачено сплату за обсяги атмосферних опадів та сніготанення, та не передбачено умови їх врахування – відсутність засобів обліку на каналізаційних випусках, а передбачено зобов'язання сплачувати за кількість води, що надходить з інших джерел водопостачання, в той час як атмосферні опади та сніготанення не є іншим джерелом водопостачання з огляду на зміст нормативно-правових актів у сфері водопостачання, що може призводити до ущемлення інтересів Заявника.

(112) У поясненнях КП «Кривбасводоканал» зазначено, що нарахування споживачу (ДП «Фрештекс – Україна») здійснювались на підставі п.10.21. **Договору № 47** протягом 2016 – 2019 років (з листопада 2016 року).

(113) Отже, нараховуючи додаткові обсяги послуг з централізованого водовідведення з включенням обсягів атмосферних опадів та сніготанення суб'єктам господарювання у місті Кривому Розі, що не визначено умовами **Договору № 47**, зобов'язуючи таким чином сплачувати за додаткову кількість стічних вод, надало Підприємству можливість прояву експлуатуючої поведінки шляхом запровадження з листопада 2016 року методу визначення обсягів послуг з централізованого водовідведення з включенням обсягів атмосферних опадів, що не визначено умовами договору і тому може призводити до ущемлення інтересів споживачів.

(114) Зазначені дії Підприємства, починаючи з листопада 2016, мають системний характер.

(115) Листом від 26.04.2018 № 3457 КП «Кривбасводоканал» повідомив про кількість суб'єктів господарювання у м. Кривий Ріг, яким КП «Кривбасводоканал» здійснено нарахування за послуги водовідведення з урахуванням обсягів стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення у період 2016-2018 років станом на 31.03.2018, що становить окремо по роках: 2016 – [інформація з обмеженим доступом] суб'єктів господарювання; 2017 – [інформація з обмеженим доступом] суб'єктів господарювання; 2018 – [інформація з обмеженим доступом] суб'єктів господарювання.

(116) Також, листом від 23.08.2019 № 8983 КП «Кривбасводоканал» повідомив про кількість суб'єктів господарювання у м. Кривий Ріг, яким КП «Кривбасводоканал» здійснено нарахування за послуги водовідведення з урахуванням обсягів стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення у період 2018 та 1 півріччя 2019, що

становить окремо по роках: 2018 – [інформація з обмеженим доступом] суб'єктів господарювання; 1 півріччя 2019 – [інформація з обмеженим доступом] суб'єктів господарювання.

(117) Також, КП «Кривбасводоканал» у зазначених листах надав інформацію щодо: загального обсягу послуг з водовідведення, наданих Підприємством суб'єктам господарювання у м. Кривий Ріг у вказаний період, та загального обсягу нарахувань за скид стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів і сніготанення та враховані у загальному обсязі послуг з водовідведення.

[інформація з обмеженим доступом]

(118) Відповідно до формулювань частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» експлуатуючу поведінку домінуючого суб'єкта господарювання (монополіста), тобто поведінку, яка завдає шкоди інтересам інших суб'єктів господарювання або споживачів, слабку позицію яких використовує домінуючий суб'єкт господарювання на власну користь, може бути кваліфіковано як зловживання.

(119) Згідно зі статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюним (домінуючим) становищем на ринку визнаються дії суб'єкта господарювання, який займає монополюне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести, зокрема до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(120) Ситуація щодо нарахування додаткових обсягів послуг з централізованого водовідведення з включенням обсягів атмосферних опадів суб'єктами господарювання, що не визначено умовами укладених договорів, склалася через відсутність альтернативних джерел постачання товарів чи послуг, що задовольняли б попит за нормальними цінами та умовами торгівлі, або альтернативних покупців, які могли б придбати достатню кількість таких товарів, коли домінуюча компанія стає для покупців або продавців єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути.

(121) У даному випадку ущемлення інтересів торгових партнерів відбувається шляхом реалізації послуг з водовідведення за умови придбання цих послуг з додатковим обсягом нарахувань за скид стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів і сніготанення. Підприємство, як домінуючий суб'єкт господарювання, демонструє ринкову владу, пов'язуючи фактичний обсяг спожитих послуг з водопостачання (визначений за показниками лічильника) з визначеним додатковим обсягом стічних вод, що власним тлумаченням визначені Підприємством, як інші джерела водопостачання.

5. ВИСНОВКИ ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ ДІЙ

(122) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монополюне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента та не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(123) Згідно з частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополюне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(124) Частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монополюним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

(125) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополюним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції.

(126) Згідно зі статтею 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

(127) За умов існування конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, споживачі мали б змогу відмовитися від послуг КП «Кривбасводоканал» та звернутись до інших постачальників цих послуг.

5. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ.

(128) На подання від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у справі № 54/3-19 листом від 30.04.2020 № 00000874 ДП «Фрештекс – Україна» звернулося з проханням рекомендувати Відповідачу на усунення в своїй діяльності порушень норм законодавства про захист економічної конкуренції провести Заявнику перерахунок оплати за послуги водовідведення за період з листопада 2016 року по лютий 2018 та повернути Заявнику зайво стягнуті кошти у розмірі 12 641,93 грн.

(129) Листом від 05.05.2020 № 4025 Відповідач надав «Заперечення та пояснення КП «Кривбасводоканал» на подання від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у справі № 54/3-19» (далі – Заперечення), в якому зазначено, що Підприємство категорично не погоджується з викладеним у розділі 4 подання «Зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку» (**початок цитати**): «...та вважає викладенням суб'єктивної думки та міркування членів комісії Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України» (**кінець цитати**).

(130) **Зазначене твердження Відповідача спростовується наступним:**

а) в ході розгляду справи № 54/3-19 територіальним відділенням не створювались комісії;

б) розгляд справи № 54/3-19 здійснено у відповідності до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за №90/299 (зі змінами та доповненнями) (далі – Правила розгляду заяв і справ);

в) відповідно до пункту 23 Правил розгляду заяв і справ, *службовцями Комітету, відділення яким доручено збирання та аналіз доказів, проводяться дії, направлені на всебічне, повне і об'єктивне з'ясування дійсних обставин справи, прав і обов'язків сторін.*

Зокрема у справах можуть проводитися такі дії:

- *дослідження регіонального або загальнодержавного ринку;*
- *одержання від сторін, третіх осіб, інших осіб письмових та усних пояснень, які можуть фіксуватися в протоколі;*
- *вилучення письмових та речових доказів, зокрема документів, предметів чи інших носіїв інформації, що можуть бути доказами чи джерелами доказів у справі;*
- *накладення арешту на предмети, документи, інші носії інформації, що можуть бути доказами чи джерелами доказів у справі.*

За результатами збирання та аналізу доказів у справі складається подання з попередніми висновками, яке вноситься на розгляд органів Комітету, яким повідомча справа.

г) в ході розгляду справи № 54/3-19 проводилися такі дії: дослідження регіонального ринку, одержання від сторін письмових пояснень. За результатами збирання та аналізу доказів у справі № 54/3-19 складено подання від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у даній справі.

(131) В Запереченнях Відповідачем зазначено (**початок цитати**): «Відповідно до статті 19 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», послуги з питного водопостачання та централізованого водовідведення надаються споживачам, підприємством питного водопостачання та водовідведення на підставі договору.

На виконання вимог вищезазначеної статті, між КП «Кривбасводоканал» та ДП «Фрештекс–Україна» було укладено Договір № 47 від 11.01.2016 року про надання послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення (далі – Договір), відповідно до п. 1.1 якого КП «Кривбасводоканал» зобов'язується своєчасно надавати споживачеві відповідної якості послуги з централізованого постачання холодної води і водовідведення, а ДП «Фрештекс–Україна» (далі – Споживач) зобов'язується своєчасно оплачувати надані послуги за встановленими тарифами у строки і на умовах, що передбачені Договором.

Нарахування стічних вод, що утворилась в процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності здійснюється у відповідності до п.3.14 Правил № 190, якими, в свою чергу, передбачено, що у разі відсутності у споживача засобів обліку на каналізаційних випусках, кількість стічних вод визначається за кількістю води, що надходить з мереж централізованого водопостачання та інших джерел.

При нарахуванні плати за надані послуги з водовідведення стічних вод, що утворились внаслідок атмосферних опадів КП «Кривбасводоканал» керується Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України», затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 року №190 (далі – Правила № 190) та умовами Договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення. З 02.02.2018 року - Правилами приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення, затвердженими Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.12.2017 року №316 (далі – Правила № 316), Правилами № 190 та умовами Договору про надання послуг з водопостачання та водовідведення, а також п.3.14 Правил № 190 в частині визначення кількості води, що надійшла з інших джерел.» (кінець цитати).

(132) На думку Відповідача, в даному випадку іншим джерелом водопостачання є стоки, що утворилися внаслідок випадання атмосферних опадів, яка в свою чергу розраховується у відповідності з п.4.10-4.13 діючих Правил № 190 за відповідними формулами.

(133) Зазначене твердження Відповідача спростовується наступним:

а) наведені Відповідачем нормативно-правові акти та Договір № 47 не містять визначення, що іншим джерелом водопостачання є стоки, що утворилися внаслідок випадання атмосферних опадів;

б) взагалі наведені Відповідачем нормативно-правові акти, у тому числі й пункти 3.14, 4.10-4.13 та Договір № 47 не містять визначення, що іншим джерелом водопостачання є стоки;

в) не встановлено у змісті Договору № 47 або у двосторонньому акті між виробником та споживачем обумовлення методу визначення кількості стічних вод, визначеного переліком пункту 5.29 Правил № 190, як це передбачено Правилами №190;

г) пункт 10.21 Договору № 47 про визначення обсягів послуг з централізованого водовідведення (з наступним змістом *Об'єм послуг з централізованого водовідведення визначається за кількістю води, що надходить з комунального водопроводу та інших джерел водопостачання, згідно з показниками засобів обліку, а при їх відсутності за нормами водоспоживання*), не містить конкретних умов щодо відсутності у споживача засобів обліку на каналізаційних випусках для врахування інших джерел водопостачання, як то передбачено п.3.14 Правил № 190;

д) на відміну від визначеного п.3.14 Правил № 190, у пункті 10.21 Договору № 47 не конкретизовано де саме мають бути відсутні засоби обліку, що є умовою для врахування до обсягів послуг з централізованого водовідведення обсягів з інших джерел водопостачання.

(134) В Запереченнях зазначено, що у 2017 році ДП «Фрештекс–Україна» зверталось до Господарського суду Дніпропетровської області з позовною заявою до КП «Кривбасводоканал», в якій просило суд зобов'язати КП «Кривбасводоканал» зробити перерахунок сум, нарахованих до оплати, виключивши із складу нарахувань оплату за обсяги стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення та

утримуватись на подальше від пред'явлення вимог до ДП «Фрештекс–Україна» про здійснення підприємством оплати за відведення стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення.

На думку Відповідача, за результатами розгляду зазначеної справи №904/6904/17, на підставі досліджених обставин та встановлених фактів, Господарський суд Дніпропетровської області 23.10.2017 року ухвалив рішення, яким в задоволенні позовних вимог ДП «Фрештекс–Україна» відмовив повністю, чим дослідив правомірність дій з боку КП «Кривбасводоканал».

(135) **Зазначене твердження Відповідача спростовується наступним:**

(136) У змісті рішення Господарського суду Дніпропетровської області від 23.10.2017 у справі № 904/6904/17 наведено зміст Договору № 47, та дії КП «Кривбасводоканал», нормативно-правові акти у сфері водопостачання та водовідведення, зокрема які втратили чинність з 21.05.2017, проте не зазначено дослівно про правомірність дій з боку КП «Кривбасводоканал», а також не зазначено, що умовами Договору № 47 передбачено нарахування оплати за обсяги стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення.

(137) У рішенні Господарського суду Дніпропетровської області від 23.10.2017 у справі № 904/6904/17 зазначено, що (*початок цитати*): «чинним законодавством не передбачений обраний позивачем такий спосіб прав та охоронюваних законом інтересів як здійснення перерахунку, виключивши із складу нарахувань оплату за обсяги стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення та утримуватись на подальше від пред'явлення вимог про здійснення оплати за відведення стічних вод, що утворилися внаслідок атмосферних опадів та сніготанення.

Крім того, необхідно зазначити, що під способами захисту права слід розуміти заходи, прямо передбачені законом з метою припинення оспорювання або порушення суб'єктивних цивільних прав та усунення наслідків такого порушення, а у разі встановлення, що заявлені вимоги за своїм змістом не відповідають матеріально-правовим способам захисту права, суд приймає рішення про відмову у позові.

*Суд вважає що вимоги позивача задоволенню не підлягають, оскільки ефективним способом захисту порушеного права позивача будуть заперечення з приводу нарахувань розміру оплати за обсяг стічних вод при розгляді судом справи про право цивільне, тобто за позовом КП «Кривбасводоканал» до Дочірнього підприємства Фрештекс-Україна про стягнення за надані послуги з централізованого постачання холодної води і водовідведення.» (*кінець цитати*).*

(138) На думку Відповідача, схожа правова позиція щодо правомірності включення до обсягів стічних вод, які скидаються до комунальної каналізаційної мережі, вод утворених внаслідок випадання атмосферних опадів викладена в постановвах: Вищого господарського суду України по справах № 923/1785/15 та № 916/1686/15, Харківського апеляційного господарського суду по справі № 917/736/17, Львівського апеляційного господарського суду по справі № 907/621/17.

(139) **Зазначене твердження Відповідача спростовується наступним.**

(140) Проаналізувавши викладене в постановвах: Вищого господарського суду України по справах № 923/1785/15 та № 916/1686/15, Харківського апеляційного господарського суду по справі №917/736/17, Львівського апеляційного господарського суду по справі №907/621/17, з'ясовано, що у даних документах йдеться про виконання чітко прописаних умов господарських договорів, в той час як предметом розгляду справи № 54/3-19 є те, що умовами Договору № 47 не визначено включення Відповідачем обсягів атмосферних опадів до обсягів послуг з централізованого водовідведення при нарахуванні плати за послуги з централізованого водовідведення.

(141) Розглянувши наведене сторонами у справі у відповідь на подання від 03.04.2020 № 54-03/8п про попередні висновки у справі № 54/3-19, встановлено, що надані сторонами реагування, не впливають суттєво на висновки у справі № 54/3-19.

6. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ У СПРАВІ

(142) Доказами, зібраними у справі, доводиться, а Відповідачем не спростовується висновок адміністративної колегії про те, що дії комунального підприємства «Кривбасводоканал» щодо здійснення нарахувань суб'єктам господарювання у місті Кривому Розі за послуги з централізованого водовідведення шляхом визначення обсягів цих послуг з включенням обсягів атмосферних опадів, що не визначено умовами договору, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

6. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

(143) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

(144) Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(145) Листом від 21.04.2020 № КП «Кривбасводоканал» повідомило, що:

- у 2019 році Підприємство отримало загальний дохід у розмірі [інформація з обмеженим доступом], що підтверджується звітом про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), а також податковою декларацією з податку на прибуток Підприємства за 2019;

- дохід (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) КП «Кривбасводоканал» за 2019 згідно податкової декларації з податку на прибуток Підприємства за 2019 (сума доходу, на який нараховуються визначені законодавством податки та збори) становить [інформація з обмеженим доступом].

(146) При визначенні штрафу за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», враховано наступне:

- (а) порушення законодавства про захист економічної конкуренції має непоодинокий характер;
- (б) витрати покупців на придбання товару, пов'язані з порушенням.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48, 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 30.03.2001 № 291/5482 (зі змінами) та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 року №5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06.05.1994 року за №90/299 (зі змінами та доповненнями), адміністративна колегія Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство «Кривбасводоканал» (ідентифікаційний код – 03341316) у період 2016-2019 та поточного 2020 займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення в межах території м. Кривий Ріг, де розташовані діючі мережі, які знаходяться в оперативному управлінні Підприємства, як таке, що не мало жодного конкурента.

2. Визнати дії комунального підприємства «Кривбасводоканал» (ідентифікаційний код – 03341316) щодо здійснення нарахувань суб'єктам господарювання у місті Кривому Розі за послуги з централізованого водовідведення шляхом визначення обсягів цих послуг з включенням обсягів атмосферних опадів, що не визначено умовами договору, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, *передбаченим пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», визначеним частиною першою статті 13 цього Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого постачання холодної води та водовідведення, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.*

3. За порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Кривбасводоканал» (ідентифікаційний код – 03341316) штраф у розмірі **68000** грн (шістдесят вісім тисяч гривень).

4. Zobov'язати комунальне підприємство «Кривбасводоканал» (ідентифікаційний код – 03341316) припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, вказане у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, у двомісячний термін шляхом здійснення нарахувань суб'єктам господарювання у м. Кривому Розі за послуги з централізованого водовідведення у відповідності до умов укладених договорів.

5. Zobov'язати комунальне підприємство «Кривбасводоканал» (ідентифікаційний код – 03341316) здійснити Дочірньому підприємству «Фрештекс – Україна» перерахунок оплати за послуги водовідведення за період з листопада 2016 року по лютий 2018 без включення обсягів атмосферних опадів у відповідності до умов укладеного договору від 11.01.2016 № 47 про надання послуг з централізованого постачання холодної води і водовідведення.

6. Пункти 4, 5 резолютивної частини цього рішення підлягають виконанню у двомісячний строк з дня його одержання.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Відповідно до частини восьмої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції», протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Дніпропетровського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Голова адміністративної
колегії

О. ТУРКОВСЬКИЙ

Члени колегії:

Є. ВАРНАКОВ

В. ОНІЩЕНКО

В. ГАРАГУЛЯ

Н. ІГНАТЕНКО

Секретар адміністративної колегії

С. НАЛІВКІНА